

SMÅLANDSPOSTEN

Lördag 4 september 2021. Vecka: 35

Grundad 1866. SMP.se håller dig ständigt uppdaterad. Tel: 0470-77 05 00. Pris: 25 kronor.

C med Bostad tillbaka i dag

Sid 4

Psykoanalytikern med skrivarbostad i Jät skriver coronadagbok

Skördetiden – bästa tiden Sid 2
Ny serie: Utflyktstipset Sid 8
Sargad flygbransch lyfter igen Sid 10

FOTO: JOSEFINE STENERSEN NILSSON

IFO-chefen slutar mitt i kommunens arbete med att stoppa personalflykten

IFO-chefen Tommy Nyberg har slutat på Lessebo kommun. Han började i februari i fjol och slutade sista augusti. **LESSEBO SIDAN A19**

Väskor och etuier dominerar. Skickligt och ofta smakfullt tillverkade föremål med en uppenbar praktisk faktor.

Thomas Lissing om utställningen "Förvaring". **KULTUR & NÖJE SIDAN A22**

Kvinnomiss-handlande man åtalas för sparkar och slag

Mannen var villkorligt frigiven när polisen grep honom. Nu åtalas han för grov fridskränkning och övergrepp i rättsak. **VÄXJÖ SIDAN A4**

Facken: Problemen med rapportering av frånvaro ännu inte lösta

Problemtygda e-tjänsten Saits frånvarorapportering fungerar bättre, men ännu inte stabil. Det är lärarfackens uppfattning. **VÄXJÖ SIDAN A6, 7**

7 1 388151 602506

Innehåll del A: Ledare 2 Växjö 4 Tingsryd 13 Alvesta 14 Älmhult 16 Uppvidinge 18 Lessebo 19 Kultur & Nöje 20 Börs 23 Sverige 24 Världen 25 Konsument 26 Opinion 29 Korsord 30 Personligt 31 Kronoberg 36
Innehåll del B: Sport 1 Radio & Tv 16 Väder 18

En psykoanalytikers dagbok över pandemin

FOTO JOSEFINE STENBERG NILSSON

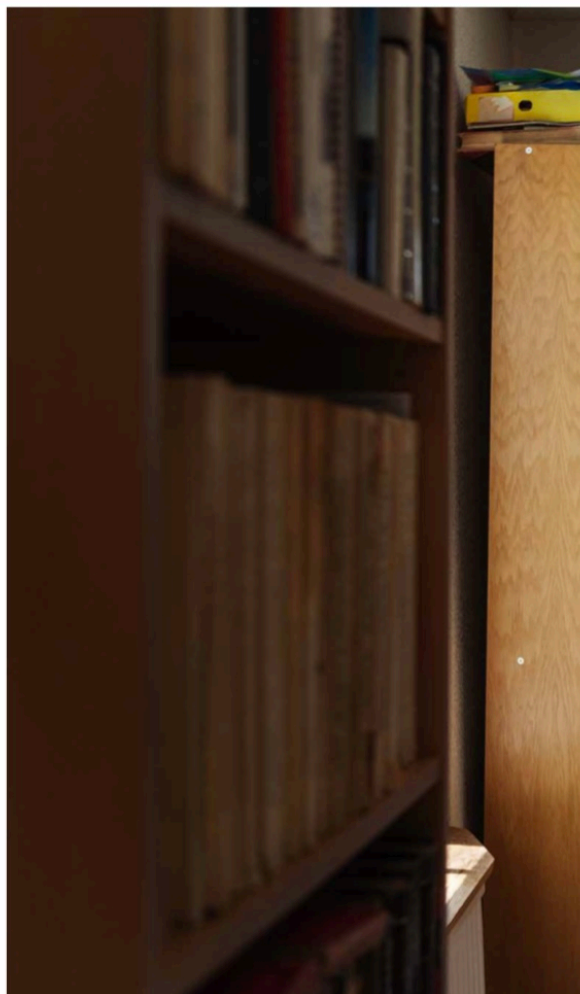
Skördetid innebär matglädje / [Sidan 2](#)

Åk på utflykt till Knapelid / [Sidan 8](#)

Flygplatserna öppnar upp igen / [Sidan 10](#)

Det har blivit tre dagböcker om covid-19 under pandemiåret. Psykoanalytikern och idéhistorikern Per Magnus Johansson skrev ned sina tankar och lät andra röster bli hörda i det massmediala bruset.

Psykoanalytiker Per Magnus Johansson: "Jag vill fånga det psykologiska landskap som covid har skapat"

Det har nu blivit tre dagböcker om corona för Per Magnus Johansson. En del av skrivarbetet.

JÄT

För 40 år sedan hittade Per Magnus Johansson ett hus strax utanför Jät. Han såg en annons i Smålandsposten. Lidhems gamla skola var till salu. Måldaren hade få spekulanter, huset var svårsålt och Per Magnus Johansson slog till och fick fastigheten för en billig penning.

Sedan dess delar han sin tid mellan hemstaden Göteborg, lägenheten i Paris och huset i Jät.

Jag och fotografen möter honom en lite blåsig dag mitt i högsommaren. Fågelsången har tystnat, det blommar fint utmed vägar och det är som grönast i naturen just nu.

Huset var skola och lärarbostad fram till 1940-talet. Nu fungerar det som fritids- och skrivarbostad för Per Magnus Johansson. När

vi träffar honom är han i färd med att korrekturläsa texterna till den senaste boken som lanseras nu i början av september, Corona - En psykoanalytikers dagbok del 3 (Korpens bokförlag).

De två andra delarna, del 1 och del 2, har getts ut under pandemiåret 2020 och sträcker sig från mars 2020 till september 2020.

Tidigt in i pandemin bestämde sig Per Magnus Johansson för att genomföra ett skrivprojekt. Han började skriva ned sina tankar i små texter som publicerades på nätet.

– Det fanns ingen tanke på att skriva en bok om kultursjukdom eller pandemi. Det är inte mitt fält, jag är historiker och har sysslat med psykiatris-, psykoterapi- och psykoanalysens historia. Det som hände var

att jag skulle resa utomlands och talade med min läkare. Han sade på förvällan: "visst ska du åka". Sedan fick jag ett mail strax innan midnatt där han tyckte att jag inte skulle resa. Det blev en personlig chock och en drastisk omställning. Det uppkom ett inre behov av att uttrycka i skrift den kalldusch som detta mail innebar för mig. Detta var i början av mars 2020.

Genomslaget blev större än han tänkte. Tusentals människor läste hans texter. Det var en dramatisk tid när världen stod inför en världsomspännande pandemi, den största i modern tid, som skulle orsaka svår sjuklighet och död. Hur det skulle sluta visste ingen. Och det vet vi inte fortfarande.

Hela mitt arbete förändrades och det skapade ett behov av att formulera något i skrift.

Per Magnus Johansson

Per Magnus Johanssons egna patienter som gick i psykoanalys hade svårt att komma till mottagningen under pandemin. Istället blev det telefonen och digitala verktyg som kom till användning allt mer.

– Patienter var rädda, de hade symptom. De kunde inte komma. All undervisning på universitetet upphörde, handledning skedde via zoom. Hela mitt arbete förändrades och det skapade ett behov av att formulera något i skrift.

"En lärdom från våren 2020: När man blir rädd, förstelnad och paralyserad kan man alltid försöka läsa, skriva, tänka och tala. Det var något som Sigmund Freud förstod redan i slutet av 1800-talet. Den insikten är universell och tidlös. Under våren 2020 har yttre omständigheter gjort den

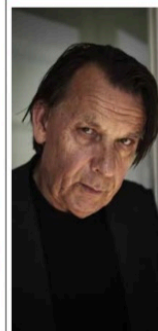
odiskutabelt sann, ända in i ryggmärger". (dagbok del 1)

Han bestämde sig för att intervjua personer vars verksamheter påverkades starkt av pandemin, som läkare vid en vårdcentral i Bergsjön, flera andra läkare med olika specialiteter, ett vårdbiträde, en präst, en bibliotekschef, en teaterregissör, forskare av skilda slag, författarna Lyda Sandgren Marit Kapla, liksom flera andra.

– Jag har ett utbyggt nätverk med personer som jag känner och samarbetar med, de är viktiga och jag ville höra deras röster. Jag ville samla tankar kring pandemin och i kontrast till det som jag upplevde som dominerande i tidningar och sociala medier, som statistik kring hur många som

har skett i huset i Jät. FOTO: JOSEFINE STENIENSEN NILSSON

Redaktör för kulturtidskriften Arche

- Per Magnus Johansson arbetar vid Göteborgs universitet, är docent i idé- och lärdoms historia och har en psykologutbildning i grunden. Sin utbildning har han delvis skaffat sig i Paris. Han är praktiserande psykoanalytiker och psykoterapeut med egen mottagning och fungerar som handledare och utbildare åt flera yrkesgrupper inom psykiatri.
- Han har grundat Freudianska föreningen, där han är ordförande och redaktör för kulturtidskriften Arche.
- 1999 lade han fram sin doktorsavhandling vid Institutionen för idéhistoria på Göteborgs universitet: om Freuds psykoanalys och dess introduktion i Sverige.
- 2006 erhöll han franska utbildningsministeriets "Officier dans l'Ordre des Palmes Académiques". Han är hedersmedlem i Svenska psykoanalytiska föreningen och 2014 valdes han in som ledamot i Kungliga Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället.

smittades, IVA-vårdades och dog. Jag ville att andra röster skulle komma fram. En mosaik av olikheter skulle få tillträde i mina tre böcker.

"Vi är på väg att förvandlas till rädda, stumma och ensamma människor som oroligt väntar på den senaste statistiken över antalet smittade av covid-19, på siffror över hur många som har lagts in på IVA och på information om antalet människor som avlidit under det senaste dygnet. Är siffrorna alarmerande eller ger de oss anledning till något hopp?" (dagbok del 3).

Ganska snart uppstod en hård polarisering i debatten kring corona och Sveriges strategi. Forskare och vetenskapsmän tog öppet strid mot varandra i media. Tonläget blev agiterat och hetsigt.

Som lekman var det svårt att hänga med. Vem hade rätt och vem hade fel?

– Ja, jag håller med om det. Vissa vetenskapliga konflikter bör stanna bland forskarna och inte forslas ut i media med kraftfulla motsättningar så som det gjordes. Vi – lekmän – har inte förutsättningar att förstå fullt ut vad konflikterna handlar om. Det massmediala får övertag över normal vetenskaplighet, diskussion och försiktighet. Här var det utan försiktighet och sans. Det var kraftfulla ord.

Experter dömdes ut som inkompetenta.

– I den miljön jag befinner mig i känns det främmande att kalla en annan person som inkompetent när man lämnat över en doktorsavhandling och är

Att ledande forskare inkompetensförklarar varandra skapar en miljö där åsiktsterror härskar.

Per Magnus Johansson

forskare. Däremot kan man ha en annan uppfattning. Det känns inte värdigt att distanslöst visa sin misstro, ja rentav illa dold avsky, för den andres tankar.

"Kanske skulle vi istället kuma stanna upp, sörja, skriva ned tonläget, försöka förstå något om vad som hände, anstränga oss för att dra angelägna slutsatser och vara tacksamma över att världen består; gryningen gör sig åter påmind, ljuset bryter på nytt igenom och dagen går änyo mot natt, skynningen ger oss åter arbetsro, och efterhand stiger solen upp än en gång. Vi är kvar med vårt ansvar och vår frihet" (dagbok del 1).

Rapporteringen av covid-19 fick ett enormt genomslag. Det fanns inget annat ämne som blev så drabbande för många människor.

– Det fanns inte en människa som inte kände till covid-19. Alla hade en uppfattning om denna sjukdom. Man hade olika uppfattningar om vad som var sant och inte sant.

– Att ledande forskare inkompetensförklarar varandra skapar en miljö där åsiktsterror härskar, det är svårt att få sans och rimlighet. Det hade varit mer rimligt om vissa antagonistiska motsättningar hade stannat inom det vetenskapliga samfundet. Man kan förmedla att vi vet inte lika mycket som vi skulle vilja veta, men att detta är vi emellertid övertygade om att det är sant.

Per Magnus Johansson framhåller att han inte har någon särskild kunskap om covid-19. Han är psykoanalytiker och historiker.

– I mina böcker berättar

jag inte hur man ska breda sig, hur smittan har spridits eller vi ska få stopp på pandemin. Jag vill fånga det psykologiska landskap som covid har skapat.

Trångboddhet, fattigdom, psykisk ohälsa och starka religiösa föreställningar gör att covid-19 slagit så ojämnt. Vissa grupper i utsatta områden har drabbats betydligt hårdare med högre sjuklighet och död. Medellivslängden i vissa områden i Göteborg kan vara tio år mindre än i välbärgade områden i Sverige. Skälet till det kan vara levnadsvanor, livslust, rökning, missbruk, med mera. Det kan också handla om människor som ställer sig utanför samhället och inte känner sig inkluderade.

► Fortsättning på nästa uppslag

”Majoriteten av de som inte drabbades hårt kommer inte ha djupa minnesspår av pandemin. Livet kommer rulla på.”

– Men det är inte entydigt deras fel. Det är även vårt sätt att förhålla sig till dem. De känner sig inte välskötta. Ansvaret är delat. **Media rapporterar om dödlighet som en avvikelse, att det är en anomal. Varför ser man det så?**

– Vi fick redovisning av daglig statistik av antalet döda, i dagsläget nästan 15 000 döda i covid-19. Döden är närvarande i äldreboendena. Döden är av självklara skäl en mycket känslig fråga. Det är inte konstigt att lida av dödsångest. Många inbillar sig emellertid att de är akut döende trots att de inte är det. Medellivslängden har ökat från 50 år 1900 till i dagsläget över 80 år, nästan en fördubbling av livslängden. Påtagliga medicinska framsteg har gjorts, samtidigt finns en föreställning om odödlighet. Vi accepterar inte fullt ut att vi ska dö. Vi behöver återkommande tala om att livet är ändligt.

”*En del av oss har insett förhållande till ändligheten; eller att ändligheten drabbar oss tidigare än vi hade tänkt oss; eller att det inte är vi själva som bestämmer över när våra liv skall ta slut. Slutet finns inskrivet i varje avgörande livsprocess. En etik växer fram: Vi måste försöka leva med ändligheten, det vill säga med vår sårbarhet. Inte minst när döden gör sig aktiv påmind. Vi bör anstränga oss för att komma ihåg det som är naturligt att försöka glömma.*” (dagbok del 1).

– På en djupare nivå tror få människor på ett liv efter döden. En del säger det att de gör det, men den verkliga övertygelsen är på väg att blekna bort och har minskat i stor utsträckning. Vi är inriktade på att leva här och nu. Sekulariseringen påverkar oss psykologiskt.

– Vi lever i ett samhälle som försöker utplåna gränserna. Men inga medicinska framsteg eliminerar döden och gör oss odödliga. Det händer saker vi trodde inte var omöjliga. För två år sedan fanns ingen tanke på att skapa ett nytt vaccin mot ett okänt virus. I dag har miljardier människor blivit vaccinerade.

– Att flygplatserna skulle förlora över 80 procent av sina passagerare under inga tro. Det fanns heller inte några som trodde att Berlinmuren skulle falla. Det inträffar ibland livsavgörande förändringar som är förutsägbara.

Sigmund Freud är en ständig följeslagare och finns med i Per Magnus Johanssons författarskap.

”*Men man kan åtminstone tänka tanken att många av oss levt med en förhärskande föreställning om vår egen osårbarhet. Vi lever i föreställningen att olycka, sjukdom och krig inte skall drabba oss, att det skall gå oproblematiskt och smärtfritt framåt. Det ska gå som på räls...*” (dagbok del 1).

Pandemin har inneburit en enorm belastning för samhället. Men vad tror du om fem år? Är vi tillbaka där vi började, har vi glömt bort den?

– Majoriteten av de som inte drabbades hårt kommer inte ha djupa minnesspår av pandemin. Livet kommer rulla på.

Däremot nämner Per Magnus Johansson att ett starkt minne kommer att finnas kvar för människor som förlorat anhöriga i sjukdomen eller i sådana fall där en ung människa i deras närhet dött. Liksom de som förlorade sina anställningar och företaget.

– De som drabbats radikalt ekonomiskt kommer ha en mer påtaglig minnesbild. Det krävs en personlig erfarenhet av katastrofen för att det ska skrivas in som outplånligt minne. För egen del kunde jag inte åka till Paris, men däremot skriva tre böcker om covid. Det blev inte så illa. Mina böcker är ett minnesspår.

”*Vi lever i ett samhälle som lägger så stor vikt vid förtroendeförhållanden och kontroll att vi tenderar att glömma bort hur osäkerhet är människans existentiella*

lott, individuellt och socialt. Pandemin har blivit en tydlig påminnelse om detta” (dagbok del 2).

Pandemin har inneburit möjliga effektiviseringar för arbetslivet. Zoommöten ersätter fysiska möten. Man behöver inte längre skicka anställda långt bort för att utföra arbetsuppgifter. Digitaliseringen som har skett i spåren av pandemin är kostnads- och tidsbesparande.

– Mycket kan utföras med teknik och kräver inte att man alltid fysiskt förflyttar sig.

Å andra sidan ger fysiska möten helt andra dimensioner.

– En resa till och från Stockholm från Göteborg kan vara både positiv och negativ. Är man optimistisk hittar vi en bra balans mellan att träffas och användning av teknik som har blivit möjlig av forskning.

Internetterapi har funnits ett bra tag. Har denna tagit fart under pandemin?

– Ja, internetterapi har ökat under pandemin. Någon säger också att under pandemin slipper jag komma med ursäkter för att man inte vill träffa andra människor. Å andra sidan finns behovet av se varandra på riktigt, höra den andres röst och ta del av mänskliga rörelser och dofter. Ska man känna en människa in på djupet under en terapi måste man också träffa människan fysiskt.

Rekommendationerna från Folkhälsomyndigheten kan tolkas olika. Människor är inte bara kvantifierbara, betonar Per Magnus Johansson.

– Om du får uppmaningen att du känner dig minsta förkyld ska du inte gå till jobbet, då kommer den som känner ett motstånd till sitt arbete att oftare stanna hemma. Om du däremot har ett arbete som du upplever angeläget är det ganska sannolikt att du inte vill känna dig förkyld. Och så finns det naturligtvis en oddsutabel förkylning.

En massa nya patienter söker sig till vården efter pandemin, kan ni hjälpa dem?

– Det är jag inte säker på. Det finns ett antal fysiska och psykiska tillstånd som är präglade av att de inte är botbara. Vissa patienter, som smärtpatienter, har fortfarande ont trots alla medicinska insatser. En del hävdar att de har en paralyserande ångest och ångesten förblir livet igenom och förblir deras livskamrat. Posttraumatiska symptom efter covid-19 kommer finnas kvar lång tid och påverkas inte alltid av insatser från läkare, psykologer och psykotrapeuter. Inte heller av motion.

Postcovid är en ny diagnos som beskriver restsymptom efter genomgången sjukdom. Vissa personer drabbas av feber som kommer och går, orkeslöshet, hög puls, bortfall av lukt och

smak, hjärtrusningar, med mera. Symptomen kan vara många och komplexa.

Samtidigt varnar vissa för att gruppen postcovid-patienter kan komma och svälla ordentligt. Att människor med ganska specifika symptom söker sig till denna grupp och efterfrågar denna diagnos. **Har vi en ny kultursjukdom på ingående?**

– Psykiska ohälsan ökar. En miljon svenskar använder antidepressiva läkemedel. Lägg där till missbruk, ångest och andra neuropsykiatriska tillstånd. Här kan vi använda oss av en boktitel skriven 1930 ”Vi vantrivs i kulturen” (Sigmund Freud). Många människor hittar inte fram till meningsfulla liv; det uppstår en tomhet i det samhälle man lever. I den tomheten söker vi någon beteckning för vantrivseln. Postcovid är en beteckning på olika symptom och vars orsak inte är lätt att finna. Diagnosen är ny. Vi har beteckningar, som utbrändhet, gått i väggen, stressad, och så vidare. Sjukdomen tar den största platsen i ens liv.

För många som befinner sig i sin sjukdom blir sjukdomen det viktigaste. – Ett fungerande samhälle inkluderar så många som möjligt. Vi gör något tillsammans. Och vi som inte är sjuka ska vara tacksamma för det, försöka bidra till samhället och hjälpas åt.

– Detta att vi har kommit överens om att postcovid finns och att det skrivs om

det i dagstidningar och vetenskapliga tidskrifter legitimerar begreppet. Då ökar också potentiellt antalet patienter. Vi människor påverkar andra människor. Positivt och negativt.

Merparten av postcovid-patienterna lär hamna i den offentliga vården och ingå i olika forskningsprojekt, konstaterar Per Magnus Johansson.

– Viljan att veta, för att tala om Michel Foucault, intensifieras. Man kommer att göra omfattande medicinska undersökningar för att fastställa eventuell diagnos.

Dock kommer det att finnas patienter som aldrig blir nöjda, hur många undersökningar som än görs och hur många behandlingar som än utförs. Detta är ett dilemma som finns inom sjukvården i dag. Efterfrågan på vård ökar ständigt, men resurserna är begränsade.

Och frågan är vad vården egentligen kan göra och vad gränsen går för vad som är möjligt för den offentligt finansierade vården att ta ansvar för.

– Här finns besvikna patienter som får exklusivt naturvetenskapliga förklaringar, men som inte blir hjälpta så som man tänker sig. Man behöver ett bredare perspektiv för att förstå patienten i sitt sammanhang.

Det är här humanioran kommer in i medicinen, en inriktning som av några kallas för narrativ medicin. Den kan fylla en viktig roll.

Enligt denna inriktning har varje patient sin egen berättelse som måste komma till uttryck. Man är inte bara sin sjukdom och sina organ.

– Några allmänläkare har ett naturligt förhållande till den enskilda patientens historia, liksom till ett humantistiskt perspektiv. Det är viktigt för såväl patienten som samhället i stort.

”*Det finns en framtid, rådslan till trots. Vi kan låra oss något av rådslan och vi kan leva med den mänskliga rådslan.*” (dagbok del 1).

Jan Bårtås
Text

jan.bartas@smp.se

Josefine Stenersen Nilsson
Foto

josiefine.stenersen@smp.se